Hesap Uzmanları Kurulu'nun Ardından

MAHMUT VURAL
Eski Hesap Uzmanları Kurulu
Başkanı

29 Mayıs 1945 tarihinde, ülkenin içinde bulunduğu büyük ihtiyacı karşılamak amacıyla kurulan Hesap Uzmanları Kurulu, 10.7.2011 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 646 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile maalesef kapatılmıştır.

Hesap Uzmanları kendilerine verilen görevleri daima hukukun üstünlüğü, mesleki dürüstlük ve objektiflik ilkeleri çerçevesinde, devletin ve kişilerin haklarını birlikte gözeterek titizlik içinde yerine getirmişlerdir.

Hesap Uzmanları Kurulu, kurulduğu günden kapatıldığı güne kadar bu anlayış içerisinde yaptığı çalışmaları ile tüm ülkenin takdir ve beğenisini kazanmış ve alanında bir "marka" haline gelmiştir.

Markayı yok etmek kolaydır. Ancak, marka yaratmak kolay bir iş değildir. Marka yaratmak, uzun yıllar boyunca yapılacak titiz ve başarılı çalışmayı gerektirir.

Hesap Uzmanı markası, mesleğe alınma, mesleğe hazırlık için temel eğitim ve sürekli meslek içi eğitim süreçlerinin tamamında taviz verilmeyen bir liyakat, objektiflik, ciddiyet ve disiplin ile oluşturulmuştur.

Hesap uzman yardımcılarının mesleğe alınmaları, üniversitelerin en başarılı öğrencilerinin kazanabildikleri, alanında yapılan en zor yazılı sınavı kazanan adayların sözlü sınav öncesinde aileleri, komşuları, okul (ve varsa) iş çevrelerinin özel olarak görevlendirilen hesap uzmanları tarafından araştırılması sonucu düzenlenen raporların sonucu da dikkate alınarak son derece objektif mülakat ile yapılmaktadır.

Mülakattaki objektiflik ve liyakat esası o kadar yerleşmiş ve korunmuştur ki, mülakat için torpil arayışına giren adayların, bu girişimlerinin kendileri için olumlu değil olumsuz bir sonuç doğuracağı, ilgili çevrelerde ve sınava giren adaylar arasında kabul gören bir anlayış olarak yerleşmiştir.

Hesap Uzmanları Kurulu, üniversiteye birincilikle giren, üniversiteyi birincilikle bitiren ya da KPSS'de birinci olan öğrencilerin tercih ettiği seçkin bir kurum olmuştur.

Bu şekilde objektif sınavlarla ve liyakat esası güdülerek yapılan sınavlarla seçilen hesap uzman yardımcıları 3 yıl süren bir yetiştirme döneminin ardından yine alanında yapılan en zor sınav olarak kabul edilen yeterlik sınavına girmekte ve tekrarı olmayan bu sınavda başarılı olamayanlar hesap uzmanı olamamaktadır.

Söz konusu 3 yılın ilk yarısı temel mesleki kurslar ve refakat ile geçmekte, ikinci yarısı ise başlı başına inceleme yetkisi alan hesap uzman yardımcılarının uygulamalı eğitimi ile devam etmektedir.

Yeterlik sınavında başarılı olarak hesap uzmanı olanlar için eğitim sona ermemekte, sürekli meslek içi eğitim, görevde bulunulduğu sürece devam etmektedir. Sürekli meslek içi eğitim hem hesap uzmanlarının kendi bireysel çabaları ile yaptıkları inceleme ve araştırmalar, hem de Kurul Başkanlığınca düzenlenen kurslar, konferanslar vb. şeklinde gerçekleşmektedir.

Bu şekilde sıkı bir disiplin ile yetişen hesap uzmanlarının mesleki yetkinlikleri ve yeterlikleri herkesin saygısını kazanan ve gıpta edilen bir olgunluğa erişmektedir.

Hesap uzmanları görevlerini tam bir liyakatla, objektif ve tarafsız bir şekilde yerine getirmişlerdir.

Bir vergi incelemesinin hesap uzmanı tarafından yapılması, hem kamu hem de mükellef adına bir güvence teşkil etmektedir.

Kamu adına bir güvencedir. Zira hesap uzmanı mesleki birikimi ve yetkinliği ile varsa vergi kaçaklarını eksiksiz tespit ederek kamu alacağının tahsili için gerekli raporları yazacaktır.

Mükellef için bir güvencedir. Zira, siyasi baskı, dost ricası, siyasi makamlara yaranma veya göze girme gibi hiçbir gerekçe, hesap uzmanına zorlama

matrah farkı tesisi veya mükellefi haksız yere sıkıntıya sokacak yol ve yöntem uygulamaya neden olamaz.

Hesap uzmanları çeşitli dönemlerde, iktidardaki bakanları, hatta başbakanları incelemişler, ancak yukarıda sözünü ettiğimiz uygulamanın dışına çıkmamışlardır.

İşte hesap uzmanı markası dediğimiz şey incelemelerdeki bu kalite garantisi güvencesidir.

Bu anlayış içerisinde çalışan Hesap Uzmanları Kurulu, bünyesinden çok sayıda bakan, milletvekili, genel başkan, belediye başkanı, merkez bankası başkanı, TBMM genel sekreteri, müsteşar, büyükelçi, yüksek yargı organı üyesi, rektör, öğretim üyesi, genel müdür ile kamu ve özel sektöre bir çok üst ve orta düzey yönetici yetiştirmiştir.

Kurulduğu 29.5.1945 tarihinden kapatıldığı 10.7.2011 tarihine kadar Hesap Uzmanları Kurulunda 1342 hesap uzmanı görev yapmıştır. Ayrıca bunun dışında, kapatıldığı tarihte Kurulda, henüz yeterlik sınavı için gerekli 3 yıllık süre dolmadığı hesap uzmanı kıdem numarası alamamış 65 hesap uzman yardımcısı hizmet yapıyordu. Kapatıldığı tarih itibariyle Kurulda 65'i hesap uzman yardımcısı olmak üzere toplam 328 hesap uzmanı bulunuyordu.

646 sayılı KHK ile Hesap Uzmanları Kurulu ile Maliye Teftiş Kurulu kapatılmış, hesap uzmanları ve maliye müfettişleri ile Gelir İdaresi Başkanlığına bağlı gelirler kontrolörleri ile vergi denetmenlerinin tamamı Vergi Denetim Kurulu çatısı altında bir araya getirilmiştir.

Yapılan bu düzenleme ile Gelir İdaresi Başkanlığına bağlı vergi inceleme elemanı kalmamıştır. Daha önce vergi politikası oluşturma fonksiyonunu da kaybeden Gelir İdaresi Başkanlığı, bu şekilde aktif bir idare olma özeliğini kaybetmiş, beyanname kabul eden, vergi tarh ve tahakkuk ettirerek tahsil eden bir büyük vergi dairesi haline gelmiştir.

Yeni Kurulda, 4600 civarında vergi inceleme elemanı yatay bir yapıda toplanmıştır. Kurul tipi yatay yapılanmalarda belli bir sayının üzerindeki denetim elemanının etkin ve verimli bir şekilde çalıştırılması mümkün değildir.

İleride onbinlere varması düşünülen denetim elemanı sayısı dikkate alındığında bu yapının yönetim bilimi açısından "yönetilebilir" bir yapı olmadığı ortaya çıkacaktır.

Birçok bakanlıktan bile daha fazla çalışanı olan ve "Kurul" olarak örgütlenen bir yapının, sağlıklı bir şekilde yönetilmesi mümkün görülmemektedir. Kurulda çalışan denetim elemanlarının yaptığı işlerin bireysel sorumluluk altında ve doğrudan doğruya vatandaşı muhatap alan işler olduğu göz önüne alınacak olursa yeni yapının merkezden yönetilmesinin imkansızlığı daha iyi anlaşılacaktır.

Türkiye çapında onbinlerce "Bakana bağlı" denetim elemanının merkezden yönetilmesinin imkansızlığı zamanla ortaya çıkacak, ancak bunun ülkeye ve sisteme verdiği zararları gidermek mümkün olamayacaktır.

Hesap Uzmanları Kurulunun kapatılmasının Kurulun çalışma performansına yönelik bir eleştiriden kaynaklanmadığı açıktır. Kurul, dışsal ve çevresel faktörlere dayalı nedenlerle kapatılmıştır.

66 yıllık geçmişi başarılarla dolu olan ve bir marka haline gelen Hesap Uzmanları Kurulunun kapatılması, hesap uzmanlarını, ocakları sönen insanların duyduğu derin acıya sürüklemiş ve başarının ödülü olarak alınan kapatma cezası hesap uzmanlarını küstürmüştür.

Umulur ki, yeni yapı içinde yer alan "hesap uzmanı" nüvesi yok olmadan kendilerinden ülkeye hizmet noktasında yararlanma yolları açılacaktır.

Reform olarak getirilen yeni yapının, vergi denetiminde etkinlik, verimlilik ve tarafsızlığı sağlama, vergi gelirlerini artırma, kayıtdışı ekonomiyi azaltma ve üst düzeyde nitelikli denetim gücü oluşturma iddialarını ne ölçüde başarabileceğini elbette ki tarih gösterecektir.

1 kıdem numaralı Hesap Uzmanı Ali ALAYBEK'ten en son kıdem numaralı hesap uzman yardımcısına kadar, Hesap Uzmanları Kurulunda görev yapan, ülkeye şevkle ve fedakarca hizmet eden tüm üstad ve arkadaşlarıma teşekkür ediyor, ebediyete intikal edenlere Allah'tan rahmet, hayatta olanlara sağlıklı ve mutlu bir ömür diliyorum.